

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—. — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5. poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasni trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglas, ki služi v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 123 • Maribor, sobota, dne 26. oktobra 1940 • Leto XV

Kandidat Roosevelt in USA

v luči svetovnih dogodkov.

V Zedinjenih državah v Ameriki volijo dne 5. novembra 1940 predsednika. Kandidata sta v glavnem republikanski dosednji predsednik Roosevelt in demokratski Willkie. Oba sta resna kandidata, ki se po svoji mednarodni politiki bistveno ne razločujeta. Oba sta za podpiranje Anglije v vojni. Roosevelt se pa doslej ni izrekel za vojno na strani Anglije, ampak le za obrambo interesov republike. Willkie pa je za podporo Angliji in nevmešavanje v evropsko vojno. Willkie pravi tudi, da bo Roosevelt uvedel v državi diktaturo, če bo zopet izvoljen. Ta bojazen izhaja iz dosedanjih njegovih ukrepov, med katerimi sta obrtni zakon (New Deal) in socialno zavarovanje. Notranji volilni boj se torej vrši v znamenju uvidevnejšega in absolutnega kapitalizma. — Willkie noče popuščanje oblasti kapitala, dočim hoče Roosevelt kompromisno rešitev, da ohrani oblast kapitala brez težjih pretresljajev. Med tema dvema predsedniškima kandidata je torej v notranji politiki samo ta večja razlika.

Pri predsedniških volitvah letos so pa važna tudi zunanje-politična vprašanja. Dočim so bili Američani izpočetka evropske vojne izolacionistični nevturalci, ki so radi prodajali svoje orožje in municijo, je velika propaganda z nevarnostjo vojne, ki baje preti Zedinjenim državam prej ali slej in z geslom, da je svetovna demokracija v nevarnosti, jako izpremenila javno mnenje. Lahko se trdi, da je danes v Zedinjenih državah nad polovico prebivalcev, ki bi intervenciji ne ugovarjali. Tudi v obeh parlamentarnih ustanovah, v senatu in kongresu in med vodilnimi politiki se je mnenje jako izpremenilo.

Že sedaj napovedujejo, da bodo v novembru mesecu nevturalnostni zakon na sestanku zopet izpremenili. Ta izprememba se bo nanašala na velike kredite, ki se naj dovolijo Angliji, in omiljenje določb o nevturalnosti.

Demokratski predsedniški kandidat Willkie je imel izpočetka v javnem mišljenju precejšnje simpatije, ki so pa priče že od aprila meseca padati, deloma zaradi njegovega stališča do vojne, deloma pa tudi zaradi njegovega neugodnega mnenja o socialnih reformah, ki jih je izvedel Roosevelt.

Splošno javno mnenje v Ameriki je, da ni več nobenega dvoma, da bo novembra meseca tretjič izvoljen za predsednika Zedinjenih držav Roosevelt, ki potem prevzame novo funkcijsko dobo s 1. januarjem 1941, ter je tako verjetno, da bo svoje vladanje ravnal po dosedanjih načelih.

Socialistični kandidat za predsednika Zedinjenih držav

je Norman Thomas. Njegovi izgledi za uspeh niso posebno veliki. Kajti delavstvo v Zedinjenih državah še ni toliko zrelo, da bi odpovedalo podporo demokratski in republikan. stranki ter se združilo v volilnem boju okrog socialistične stranke in njenega kandidata. In vendar kakšnega pomena bi bil tak preokret v Zedinjenih državah, prvič za delavstvo, drugič za ves svet.

Norman Thomas je izjavil, da se Willkie in Roosevelt, ki kandidirata za predsednika, izogibata vseh resnih problemov, tako da gre v resnici samo za osebne zadeve. Med demokrati in republikanci je zmeda, mnogo je demokratov, ki se ogrevajo za republikanskega kandidata Willkieja, ker je proti Roo-

Ali bo šla Francija proti Angliji?

Sestanek maršala Petaina s Hitlerjem

Angleži so slutili, kaj pride, zato so potopili oziroma se polastili velikega dela francoske vojne mornarice; zato so tudi neutrudljivo delali na tem, da so dobili 50 rušilcev od Zedinjenih držav. — Govor Churchilla Francozom pomeni, da je bila Anglija poučena, da se bodo v kratkem vršili sestanki Lavalja in Petaina s Hitlerjem.

Pred par dnevi se je sestal v Parizu podpredsednik francoske vlade Laval s Hitlerjem in Ribbentropom.

Sestanek je izzval pažnjo v svetu. Švicarski listi poročajo, da je bila še pred tem sestankom stavljen francoski vladi od strani Nemčije in Italije ponudba za sklenitev takojšnjega miru pod naslednjimi pogoji:

1. Francija vrne Nemčiji Alzacijo in Loreno; 2. Tunis se razdeli med Italijo in Francosko, dočim ostane Alžir Franciji; 3. Francija odstopi severni del Maroka Španiji; 4. ostale afriške kolonije pridejo pod skupno upravo Francije, Nemčije in Italije; 5. Francija odstopi Indokino Japonski; 6. Francija izroči vso svojo mornarico in letala ter letalska oporišča Nemčiji in Italiji, da jih uporabita za vojno proti Angliji; 7. po sprejetju teh pogojev izpraznita Nemčija in Italija večji del francoskega ozemlja, razen pristanišč ob Kanalu, pasu od švicarske meje skozi Burgundijo do belgijske meje in reke Somme.

Zagotavlja se, da je francoska vlada na svoji seji te predloge odbila in da je Laval sedaj o tem obvestil Hitlerja, kateremu je sporočil želje francoske vlade.

Vesti iz švicarskih virov podčrtavajo, da sta se zoperstavila nemškimi predlogom zlasti maršal Petain in general Weygand, za sprejem teh predlogov pa so bili Laval, Baudoin in admiral Darlan. Za zavrnitev je bilo merodajno mišljenje, da bi se v tem slučaju vse kolonije takoj in brezpogojno odcepile od Francije in se postavile na stran narodnega francoskega odbora z generalom de Gaullejem na čelu.

Kot potrdilo teh vesti navaja švicar-

ski »Volksrecht« govornik angleškega ministrskega predsednika Churchilla Francozom, v katerem je dejal: »Ako nas že ne morete podpirati, potem nas vsaj ne ovirajte v našem boju proti Nemčiji in Italiji.«

Nadaljevanje razgovorov

Ni dvoma, da so v teku pogajanja med Nemčijo in Italijo ter Francijo za sklenitev miru ter da so ta pogajanja začela na pobudo Nemčije in Italije.

Nemčija in Italija računata s Francijo, ali da se sama odloči, ali pa da bosta postopali po strateškem načrtu, z vključitvijo vsega francoskega ozemlja v operacije. Mogoče je ureditev odnošajev s Francijo tudi pogoj, stavljen od strani Španije, za sodelovanje z državama osi.

Po sestanku Lavalja s Hitlerjem in

Kaj pomeni francoska vojna mornarica?

Angleška vlada je, kakor se vidi, pravilno domnevala, da bi po sklenitvi premirja med Francijo, Nemčijo in Italijo lahko prišlo tudi do tega, da bi državi osi zahtevali vojno mornarico Francije za sebe. Nemčija in Italija sta takrat zavračali vsako pomisel na to. — Anglija pa tem zagotovilo ni verjela in je izvedla znano akcijo svojega brodogradništva proti francoskemu vojnemu brodogradništvu v Sredozemskem morju pri Oranu in Dakarju v Afriki, kjer je prišlo do boja, dočim je ostalo vojno brodogradništvo, kolikor je bilo dosegljivo angleškim vojnim silam, enostavno zaplenila. To akcijo so tedaj odobraval zlasti v Zedinjenih državah.

Kljub temu pa je še precejšen del francoskega vojnega brodogradništva na raz-

Hitlerja s Francozom, je sedaj prišlo do sestanka med predsednikom francoske vlade maršalom Petainom in Hitlerjem.

O vsebini teh razgovorov se uradno ne objavlja ničesar. Nemško časopisje piše, da so tako važni, kot še zlepa niso bili važni kakšni razgovori.

Kaj pravijo vesti iz ameriških virov

Ameriški tisk se je izkazal doslej še vedno kot zelo dobro informiran. Associated Press javlja, da zahteva Nemčija od Francije oporišča v Dakarju (Senegalija v zapadni Afriki), Toulunu (francosko vojno pristanišče v Sredozemskem morju), v Casablanci (v Maroku ob Atlantskem oceanu) in Bizerti v Tunisu (ob obali Sredozemskega morja). Ta oporišča naj bi služila Nemčiji in Italiji skupno z oporišči v Španiji in na španskih Kanarskih otokih.

Francija je baje postavljena pred odločitev, ali pristane, ali pa bodo nemške čete zasedle vso Francijo.

polago; številčno izgleda stvar tako-le: izmed 7 oklopnih so štiri v angleških rokah, ena, »Richelieu«, pa je od strela angleške mornarice poškodovana in neuporabna v Dakarju; izmed 18 križark jih je 8 v rokah Angležev, izmed 73 rušilcev jih je bilo 10 potopljenih, 9 pa jih imajo Angleži, izmed 77 podmornic jih je 15 v angleških lukah, kakšne 3 pa so potopljene. Ako bi se preostanek francoskega brodogradništva priključil italijanskemu in nemškemu, bi to pomenilo za ti dve državi velik plus in bi bili, kar se tiče rušilcev in podmornic, mogoče celo nadmočni. — Zato je razumljivo, zakaj je Anglija z vsemi silami delala na tem, da so ji Zedinjene države odstopile 50 rušilcev.

šefa kabineta v vladi Azane, Riva Sefir Suraka ter socialističnega prvaka in diplomata Miguela Salvadora.

Teodomir Mendes, socialistični prvak in glavni ravnatelj policije pod vlado ljudske fronte, je bil obsojen na 30 let.

Torej v enem procesu je bilo obsojenih pet znanih socialističnih osebnosti na smrt in eden na 30 let ječe.

Tudi predsednik Katalonske republike obsojen na smrt.

Italijanski dnevnik »Stampa« je javil, da se nahaja bivši predsednik Katalonske republike, Companys, v nekem zaporu v Barceloni. Companysu se je posrečilo po Francovi zmagi zbežati v Belgijo, kjer je živel v Bruslju. Tu so ga našle ob zasedbi nemške čete, pozneje so ga pa nemške oblasti spravile v Španijo. Špansko vojno sodišče je med tem izvedlo proces proti Companysu in ga obsodilo na smrt.

Turčija se bo uprla vsaki zasedbi Bolgarije

in bo v primeru, če bi vkorakale kakršnekoli čete v Bolgarijo, zasedla južnovzhodno Bolgarijo ter tam zgradila svojo prvo obrambno črto. (Reuter).

Za 2 milijona se je povečalo število prebivalstva v Turčiji v zadnjih petih letih in znaša sedaj 18 milijonov.

Sestanek Hitlerja s Francozom

na špansko-francoski meji.

Po svojem sestanku z Lavalom v Parizu se je odpeljal Hitler z oklopnim vlakom na francosko-špansko mejo, kjer se je sešel z vodjo Španije, generalom Francozom in novomenovanim ministrom za zunanje zadeve Sunnerjem. Razgovor je trajal dve in pol uri in mu

seveltovim socialnim reformam in obratno, mnogo republikancev za Roosevelt, ker je za socialne reforme in ohranitev svobode izkoriščanja.

Delavci so po mnenju Normana Thomasa v veliki večini za Roosevelt, poljedelci (farmarji) pa so razdvojeni na polovico.

Tako izgleda obraz Zedinjenih držav na predvečer volitev. Ako bi bil izvoljen Willkie, bi imel težavno stališče, ker se senat obnavlja samo do ene tretjine in bi torej imel proti sebi večino v odločujočem zakonodajnem telesu. Izvolitev Roosevelta je gotova stvar in politika Zedinjenih držav pojde po poti kot dosedaj.

Norman Thomas je pozval na debato i Roosevelta i Willkieja, toda oba sta povabila odklonila z različnimi izgovori.

je prisostvoval tudi nemški zunanji minister von Ribbentrop.

Ta razgovor je bil vsekakor večjega pomena, ker bi sicer Hitler ne šel osebno na tak sestanek. Minister Sunner je po svojem povratku iz Berlina in Rima informiral generala Franca in vlado o nemških in italijanskih željah. Sedaj pa je Hitler pozval Franca, da čuje njegovo mnenje oziroma odgovor. Vsekakor gre za vprašanje aktivne podpore Berlinu in Rimu v sedanji vojni od strani Španije.

V kratkem se bo videlo, kakšne uspehe je rodil ta setanek.

Španski režim izreka smrtno kazni nad socialisti

Cela vrsta socialistov obsojenih.

Vojaško sodišče v Madridu, ki je zasedalo pod predsedstvom generala Bordona, je obsodilo na smrt: glavnega urednika socialističnega glasila »El Socialista« in ministra republikanske vlade Zugazoitija, pisatelja Cruza Salida, predsednika upravnega odbora (za španske umetnine Carlosa Montillo,

Letalski napadi

Angleški letalski napad na Berlin

Reuter. V noči na 24. oktober so angleška letala dvaindvajseti napadla Berlin in dve uri bombardirala vojaške in industrijske objekte. Bombe so zadele elektrarni v Charlottenburgu in Klingenbergu, več drugih tovarn in vojaških objektov ter tri kolodvore za tovorni promet. — Letala so nadalje metala bombe na Hannover in ondolne tovarne umetnega bencina, potem na pristanišče in ladjedelnice v Hamburgu, na tovarne in kolodvore vzhodno od Berlina, na vojaško oporišče Nemcev v Hecku na Holandskem in na pristaniške naprave v Emdenu v severni Nemčiji. 1 angleško letalo se ni vrnilo.

Nemški napadi na Anglijo in London so povzročili manjšo škodo in niso zahtevali mnogo žrtev. Skupno so bila sestreljena tri nemška letala in eno angleško.

500 letal pride mesečno iz Zedinjenih držav v Anglijo

Reuter. Iz ene same tovarne za izdelavo letal v Baltimore v Zedinjenih državah pride sedaj mesečno po 500

letal v Anglijo. Tovarna izdeluje nek nov model letala, ki še mnogo prekaša njene dosedanje izdelke.

Nemci niso izvedli večjih letalskih akcij

Nemško uradno poročilo z dne 24. oktobra pravi, da Nemci vsled neugodnega vremena niso izvedli večjih letalskih akcij nad Anglijo. Izvidniška letala pa so kljub temu napadala London z bombami. Nekaj sovražnih ladij se je skušalo približati flandrijski obali (Belgija), pa so bile prepodene. Napad angleških letal z zažigalnimi bombami na Berlin je pogodil samo stanovanjske hiše. Manjši požari so bili hitro pogaseni. Zadeta je bila samo ena tovarna, toda tudi v tej tovarni je protiletalska zaščita kmalu popravila škodo. Preko Stockholma pa poroča DNB, da so nemška letala v noči na 23. in podnevu 23. t. m. bile namenjene ne samo Londonu, ampak tudi drug. krajem jugovzh. in srednje Anglije. Vsi ti kraji so bili težko prizadeti od nemških bomb. Napadi so začeli, čim se je zmračilo in so trajali vso noč. Enaki napadi so se ponovili v noči na 24. oktobra. Bombe so padale na neko mesto v severni Angliji in na več krajev južne Škotske. O škodi v Londonu pa Angleži molče.

Vojna v Afriki

Po bitki v Rdečem morju.

Italijansko uradno poročilo z dne 24. oktobra pove, da so Angleži napadli južno od Sidi Baranija, pa so bili odbiti. Nekaj sovražnikov je bilo ujetih in zaplenjenega več vojnega materiala. Angleži so napadli z letali več drugih krajev v Afriki, vendar brez posebne škode.

Rušilec »Francesco Nullo«, ki je bil poškodovan v boju na Rdečem morju, se je ob obali Eritreje sam potopil.

Po kongresu angleških delavskih strokovnih organizacij

»Daily Herald« o kongresu angleških strokovnih organizacij.

Glasi lo angleške delavske stranke »Daily Herald« poroča to v posebnem uvodniku, da je kongres svobodnih strokovnih organizacij v Southportu nacistični Nemčiji pokazal, da ne vodi vojne proti »plutokraciji«, ampak da mora nacionalsocializem iskati najodločnejše nasprotnike v angleškem delavskem gibanju. Angleško delavstvo vodi vojno proti sistemu, s katerim noče kompromisa. »Garancija« za končno zmago ni samo v orožju, ampak tudi v tistem prostem in odkritosrčnem razmerju med ljudstvom in vlado, ki obstoja na Angleškem, zaključil list članek.

Konferenca zastopnikov angleškega imperija z vzhodne poloble

se bo sestala dne 25. oktobra v Delhiju v Indiji. Navzoči odposlanci bodo zastopali dežele, ki tvorijo sestaven del angleškega imperija in v katerih živi 400 milijonov prebivalcev. Vzhodni del angleškega imperija poseduje sam vse, kar je treba za uspešno vsovanje: človeški material, surovine in industrijske izdelke ter tovarne za orožje. Angleži pravijo, da bo zaključke te konference v prvi vrsti občutila Italija.

Fronta na dveh oceanih. Mornariške oblasti v Združenih državah Severne Amerike bodo vpoklicale 23 rezervnih mornariških bataljonov s 7. novembrom v aktivno službo na atlantski in pacifiški obali. Tako poroča nemški poročevalski urad.

Doma in po svetu

Sedanje razmere in izobrazba. V sedanjih razmerah se vrši prav malo izobraževalnega dela. Namesto izobraževalnega dela se pa prireja prazne zabave in druge prireditve, ki ljudi odtujujejo od resne misli na osebno in družabno izobrazbo. To je velika napaka, ki mora zapustiti slabe posledice v sedanji generaciji. Velika večina ljudi hrepeni po izobrazbi, mnogo jih je, ki bi se radi posvetili izobraževalnemu delu. Ali naj tres podivjamo? Tu, menimo, bi bilo treba izperemembe.

»Slovenec« se boji, da ne bi slovenski samostojni demokrati vstopili v vlado, kajti iz pisanje »Jutra« je razvidno, da so voljni to storiti. »Slovenec«, ki je to odkril, vidi v samostojnih demokratih nevarne konkurente.

Gospodarske sindikate bi radi ustanovili. Pri nas pišejo in govorijo z merodajnih krogov, da naj bi se ustanovili trije gospodarski sindikati, in sicer industrijski, trgovski in obrtni. Ti sindikati naj bi se združili v zvezo sindikatov. V tem primeru bi sedanje gospodarske korporacije najbrže odpadle. Taka je zamisel nove politike v Beogradu.

Svinjsko meso se je pocenilo v Beogradu za din 1 in mast za din 2. Meso stane od din 20 do din 22, slanina din 23, salo in mast din 25, v nadrobni prodaji pa din 26. — Upajmo, da bo to tudi vplivalo na cene pri nas in ne samo na sestavljanje indeksa pri Narodni banki.

Bivšega poljskega zunanjega ministra polkovnika Becka so po poročilu DNB aretirali, ker je nameraval pobegniti iz Romunije, kjer je bil, kakor znano, konfiniran. V zvezi s tem je bilo aretiranih tudi več članov poljskega poslaništva, ki jih dolžijo, da so po angleških načrtih vodili sabotažo v Romuniji. Policija je odkrila pri preiskavi več orožja, deviz in obtežljivih spisov, ki dokazujejo, da se se je v neki hiši poslaništva vršila špijo-naža v korist Angliji.

Trgovska pogajanja med Madžarsko in Romunijo so se vršila v Budimpešti in so bila prekinjena.

Luksemburški parlament je ukinil namestnik rajha. S tem je prenehala tudi poslednja samostojnost te države, ki bo najbrž vključena v rajh.

Francoska mornarica je po poročilu Havasa prejela nalog, da se mora nemudoma zbrati v vojni luki Toulon.

Italijani so pomotoma bombardirali ameriške petrolejske rafinerije na otoku Bahrein v Perzijskem zalivu. Po poročilu CNP bo Italija zavrnila vsled tega vsak eventualni protest, ki bi ga naslovila Amerika na rimsko vlado.

Mehiška vlada je prepovedala izvažati na Japonsko petrolej, železo in živo srebro. Japonska je s to odredbo mehiške vlade silno prizadeta.

Ustanovitelj socialističnega gibanja na Japonskem, Niskava, je te dni umrl. Star je bil 65 let.

Nove mezde v tesarski stroki. Vsa tesarska podjetja se razdele v tri razrede in sicer spadajo: v I. razred podjetja v Ljubljani, Mariboru in Celju ter v kamniškem, kranjskem,

laškem, ljubljanskem, radovljanskem in škojloškem srežu; v II. razred kraji Dravograd, Gornji grad, Lendava, Ljutomer, Murska Sobota, Ptuj, Slovenjgradec ter srezi mariborski desni in levi breg, brežiški, kočevski, krški, litijski, logaški in novomeški. Vsi ostali srezi pa spadajo v III. razred. — Nove mezde, ki stopijo v veljavo naknadno z 11. oktobrom 1940, so sledeče: za tesarje do 12 mesecev prakse v III. razredu din 5, v II. razredu din 5,25 in v I. razredu din 6,25. Za tesarje po 12 mesecih prakse pa v III. razredu din 5,50, v II. razredu din 5,75 in I. razredu polovica din 7,25, ostala polovica din 7,75. — Delodajalci so izrazili pripravljenost za ureditev službenega razmerja v tesarski stroki s kolektivno pogodbo.

Zagrebski pekovski pomočniki so dosegli po razsodbi mestnega poglavarstva 25 odstotno draginjsko doklado od 17. t. m. dalje.

Pečarski in keramični delavci v Zagrebu so si priborili draginjsko doklado 150 dinarjev tedensko.

Obvezno nabiranje starih kovin in odpadkov so uvedli v Švici.

Iz Francije, Švicarske »Volksstimme« poroča: Kakor javljajo iz Pariza, je bil nedavno aretiran pariški nadškof, kardinal Suhard. Suhard je namreč izdal proklamacijo, v kateri nastopa proti ustanovitvi »avtonomistične« Bretonske. Po hišni preiskavi pa, ki jo je izvršila nemška policija v kardinalovi palači, je bil Suhard spet izpuščen na svobodo. Hišna preiskava je bila izvršena tudi pri župniku Bögnierju, ki je predsednik protestantskega konzistorija za Francijo. Preiskave so bile tudi v stanovanjih tistih oseb, ki jim je vlada v Vičnyu odvzela francosko državljanstvo, tako pri rodbini znanega časnikarja de Kerillis. Sam de Kerillis se nahaja v Združenih državah.

Iz Sovjetske Litve. Sovjetsko-litavska vlada je izdala odločilne ukrepe za sovetizacijo gospodarstva življenja. Vsa trgovska podjetja, ki imajo letnega prometa nad 150 tisoč litas, bodo podržavljena. Velike zadrge so neposredno podrejene državi. Vsi hišni lastniki morajo naznaniti svoje premoženje novo ustanovljenemu gospodarskemu komisariatu.

Krvna preskušnja in očetovstvo pred najvišjim sodiščem v Pragi. V zbirki odločb najvišjega sodišča v Pragi je izšla te dni važna razsodba glede vrednosti krvne preskušnje pri določevanju očetovstva nezakonskega otroka. Krvna preskušnja tožnega je z vsoto gotovostjo izključevala, da bi mogel biti toženi oče dotičnega nezakonskega otroka. Nezakonska mati pa je kot priča izpovedala, da je občevala samo s toženim. Toda prizivno sodišče je zavrnilo tožbo nezakonskega otroka za priznanje očetovstva na podlagi izsledka krvne preizkušnje, ne da bi pri tem upoštevalo izpoved nezakonske matere kot priče, na podlagi katere je prvo sodišče ugotovilo, da je nezakonska mati v kritični dobi občevala samo s toženim. Najvišje sodišče pa je razveljavilo sodbo prizivnega sodišča radi pomanjkljivosti prizivnega postopanja, ker ni upoštevalo izpovedi nezakonske matere, temveč razsodilo samo na podlagi podatka krvne preskušnje. Češko vrhovno sodišče torej krvne preskušnje ne smatra kot popolnoma zanesljiv dokaz pri ugotavljanju očetovstva.

Ob priliki letalske nesreče pri Borovu

dne 22. oktobra se je ubilo sedem oseb, dva pilota in en radiotelegrafist ter štirje potniki. Nesreča se je zgodila par minut po odletu letala z letališča v Borovu, ker je odpovedal motor.

BRESKOV Cvet

Starokitajska dramska pesnitev neznanega avtorja iz XIII. stoletja.

Prevedla: Fran Žižek in Ivan Potrč.
Pesmi: Alojz Gradnik in Tone Maček.

Breskov cvet:

V lase sem vpletla si oranžev cvet,
poročna postelj se še ni ogrela.
Ko sonce je v zatop šlo, sva se vzela,
ob zori pa sva se ločila spet.

Ah, koliko sem zlatih rož
v blazino včila, da moj mož
na nje položi trudno glavo.
Jaz jo polagam v mrzlo travo
in plakam, plakam noč in dan
in čakam, čakam naj zaman?

Hej, zdajci začula sem konjskih kopit peketanje,
skočila na noge sem, ah, bile so le sanje,
bilo je le srce, ki tak močno mi je plalo...
Čang-žui-čing! Čang-žui-čing...!

14. prizor.

Študent: Čang-žui-čing? To sem jaz, Čang-žui-čing! Po cesarski milosti sem dosegel časti mandarina. Zdaj se vračam domov k svoji mali dragi ženki. Dan se nagiba. Predno stopim v mesto, bi se rad okrepčal v tej krčmi.

Breskov cvet: Pozdravljeni, gospod! Vaše želje, gospod?

Študent: Hotel bi se najprej odpočiti.

Breskov cvet: Kakor želite, gospod. Če boste kaj potrebovali, me pokličite.

Študent: Kako krasno dekle! Nežne je rasti, kot mladi bambus in glas ji poje kot srebrni zvonci. Prav nič ni podobna takim dekletom. Moram jo videti! Ohe, ohe, Vina!

Breskov cvet: Kakega želi gospod?

Študent: Najboljšega, dekle! Dekle, ti nisi to, kar si nazunaj. Natakarcica nisi.

Breskov cvet: Sem vas slabo postregla?

Študent: Prijetnejše roke še niso vina mi natakale. Toda vkljub temu: Natakarcica nisi.

Breskov cvet: Imate prav, gospod!

Študent: Kaj mi obleka tvoja, ne sodim te po njej. Govori raje, kako zašla si v tole blato!?

Breskov cvet: To je prežalostna povest, gospod.

Študent: Prisedi in pripoveduj! Saj mi zaupaš.

Breskov cvet: Moj dragi mož je šel po svestu... pozabil name...

Študent: Kaj si že poročena? S pričami, poročnim listom, kot so to že navade stare in predpisi?

Breskov cvet: Brez prič in vseh teh ceremonij sem preživela najlepšo noč s svojim soprogom, mladim študentom... A kaj bi vam to pravila, gospod?!

Študent: Pa kako si zašla sem, kdo je tule gospodar?

Breskov cvet: Odvratnež stari me sili k najtežjemu garanju, ker ga nisem uslišati hotela.

Študent: V kaj te silil je, dekle?

Breskov cvet: Nikar ne grebite po rani. Moj oče si je od njega sposodil denar za pot na vojno. Pravijo, da je bilo dosti denarja. A ker se oče še doslej ni vrnil, je dolg ostal. In ker je bil na menici tudi moj podpis, se Lju-jen-ming je vrgel name. Skraja sem mislila, da se mu moram vdati, a prišel je moj dragi in jaz sem bogatašu Lju-jen-mingu dano besedo prelomila. Zato me je pognal v tole beznico.

Študent: V tak grozen kot, med te pijance?

Breskov cvet: Saj ni tako hudo, gospod. Navadila sem se nanje. Pijejo in ljubijo iz obupa nad svojo bedo, in vendar ostali so ljudje. Le on je trd ko kamen.

Študent: Kje pa tvoj dragi hodi?

Breskov cvet: On? Mesto ga je vzelo. Dosegel je imena in časti, svoje dekle pa je pozabil.

Študent: A ti? Si mu ostala zvesta?

Breskov cvet: Ko roži je na travniku zadosti eno sonce, tako je srcu mojemu dovolj en ljubi. O, saj znam čakati, kdo ve, če se ne vrne?!

Študent: Tako je prav, dekle. Potrpi, prišlo bo plačilo.

(Dalje prihodnjik.)

Iz naših krajev

LJUBLJANA

Brivski mojstri so zvišali cene zaradi naraščajoče draginje in zaradi nove določitve minimalnih mezd. Če so minimalne mezde vzrok, je to dokaz, da slabo plačujejo svoje pomožne osebe. Nedavno so bila pogajanja med združenjem in pomočniki, pa mojstrov ni bilo mogoče prav nič omehčati, kakor da bi ne vedeli, da je draginja narasla tudi za njihovo pomožno osebo.

CELJE

Ali to ni špekulacija? Delavec Cinkarne je rabil 24 okenskih šip. — S svojim težko prisluženim in od ust družini pritrganim denarjem se je napotil k veletrgovcu v Celju z namenom, da bo pri njem najugodnejše kupil, ker se na splošno trdi in šepetlje, da je grozist cenejši od malega trgovca. Ta primer je pokazal ravno nasprotno. Pri uglednem veletrgovcu je naročil 12 komadov šip, za katere znaša račun din 131.50. Nakupovalcu se je zdela ta cena dvomljiva, plačal je račun in se je po ostalih manjkajočih 12 šip napotil k manjšemu trgovcu. Tu pa je plačal za isto količino enakih šip din 65, to je več kot sto odstotkov manj. Nakupovalec je opozoril stražnika na ulici o nakupu in ga vprašal za njegovo mnenje. Opozoriti je treba protidraginjski odbor v Celju, da se zanima tudi za ta slučaj. Delavci pa naj v prihodnje pred nakupom vprašajo za ceno pri več trgovcih in se potem odločijo za cenejši nakup. — Prizadeti.

Seja Krajevna medstrokovnega odbora v nedeljo, dne 27. oktobra ob 9. uri dopoldne v sobi št. 3 v »Delavski zbornici«. Podružnice strokovnih organizacij naj brezpogojno pošljejo svoje funkcionarje na to sejo. — Predsednik.

V plačilo je zapadel 5 odst. najemniški vinar in 2 odst. kanalska naklada za četrto četrtletje, nadalje vodarina in števina za tretje četrtletje in tretji obrok davščine na vozila za leto 1940-41. — Plačati je treba do 10. novembra, sicer sledi rubež.

TRBOVLJE

Roditeljski sestanek sklicuje upravljatstvo II. deške ljudske šole v Trbovljah za v nedeljo, dne 27. oktobra t. l. ob 15. uri. Starši! Pridite v čim večjem številu!

HRASTNIK

Beseda upokojujencev kemične tovarne. — Zadnjič smo nekje čitali članek nekega upokojujence, v katerem opisuje svoje težko življenje, ker ne more izhajati s pokojnino din 850 na mesec. Mi se njegovemu razlaganju pridružujemo in hočemo spregovoriti še o bedi naših upokojujencev iz Kemične tovarne v Hrastniku. Upokojujenci imenovane tovarne, kateri so delali nepretrgoma po 30 do 40 let in še več pri težkem in napornem delu, v času ko še ni bilo 8 urnega delovnika, imajo danes pokojnine reci in beri od din 50 do din 87 mesečno, brez ozira na družino. Poleg tega dobivajo še doklado din 50 za premož. Resnično je, da imajo prosto stanovanje in so za to dobroto hvaležni, vendar ne daj nesreče, da umre kakšen član v družini upokojujence! Potrebno bi bilo najprvo, da se soba izprazni, da bi bil primeren prostor za mladiča. Največje sočutje do teh upokojujencev ima pač naš delavski župan s. Malovrh, ki jim deli občinsko podporo, kolikor pač zmore proračun. Odkritično povedano, da je današnji župan pravi oče vseh siromašnih, ki je pa tudi omljubljen pri vseh slojih. Toda če seštejemo vse dohodke teh upokojujencev, ne presegajo din 200 mesečno. Kako s tem živeti? A kje so druge potrebe, zlasti pozimi? Ali se ne bi našlo zrnce socialnega sočutja do teh bivših delavcev, ki so orepotrebni pomoči? Vso dobroto, katero jim lahko danes nudite ne bo treba dolgo nuditi, kajti vsled telesne izčrpanosti se večer njihovega življenja naglo nagiba. — Upokojujenci Kemične tovarne.

STUDENCI PRI MARIBORU

Cestna razsvetljava. Akoravno je razsvetljava naših cest in ulic še precej v redu, vendar se najdejo vzlic temu pomanjkljivosti. Na primer se nahaja popolnoma v temi zgornji del dr. Krekove ceste v smeri od električnega transformatorja na vogalu Aleksandrove ulice do dr. Krekove ceste do hiše št. 28, t. j. na razdaljo približno 200 metrov. Po imenovanju cest gre v zgodnjih jutranjih in večernih urah na motine tovarniškega in železniškega oseboja, s kolesi in peš v službo ter iz službe. Predstavljamo si lahko, kako neprijetna je ta tema za kolesarje in pešce in kakšni nevarnosti so izpostavljeni. Pripomniti moramo, da je bila svoječasa pospeš ob cesti tik plota železniškega lesnega skladišča za kolesarje prepovedana, na žalost pa se je tekom časa, kakor na marsikaj drugega, tudi na to pozabilo. Zato prosimo predsednika razsvetljavnega odbora v občinskem odboru, da poskrbi za primerno razsvetljavo te ceste in to še poprej, predno bi se pripetile večje nesreče. Občan.

ČRNA PRI PREVALJAH

Po dolgi bolezni je preminul dne 15. oktobra upokojeni rudar Kozamurnik Martin v 80. letu. S tem je zgubila naša podružnica »Zveze rudarjev Jugoslavije« zopet enega zvestega člana. Kljub temu, da je bil mož nepismen, je vedno boril za delavske pravice. V organizacijo je pristopil leta 1913 ter je bil tudi ustanovni član »Konzumnega društva«, katero se je ustanovilo leta 1912. Udeleževal se je ves čas vseh naših prireditelj. Rahnega bo nam ohranili v trajnem spominu, ostalim so rodnikom pa izrekamo naše iskreno sožalje!

MARIBOR

Grozdje je blazno drago! Maribor ne spada samo v prvi draginjski razred za odmero plač in pokojnin, temveč nosi zastavo kar se tiče draginje pred drugimi mesti. Nekaterim življenjskim potrebščinam so sicer določene najvišje cene, ki pa so res najvišje — v državi, kot n. pr. krušna cena. Mnogim življenjskim potrebščinam pa sploh niso določene nobene cene, ker jih oblast menda smatra za luksuz, ki ljudem za življenje ni neobhodno potreben. Med te predmete spada menda tudi grozdje in ostalo sadje. Mislim, da grozdje ni luksuz, kajti grozdje ni le tečna hrana, ako je zrelo, temveč velja obenem kot zdravilo in ga zdravnik zelo priporoča posebej bolnim na prebavilih. Toda ironija je v tem, da je grozdje — saj pri nas v Mariboru — za revne sloje predrago. Cena din 16 za kilogram je blazno visoka! Na naših stojnicah je že od nekdaj vse najbolj drago, pa naj si bo to domač ali tuj pridelek. Stojničarji na mariborskem trgu so menda grozdje uvrstili med kolonijalne izdelke, ki se dovajajo iz daljnih prekomorskih dežel, kot kava, čaj, poper, banane itd. Na napisnih deščicah, ki so vsajene v košarah med grozdjem, čitaš veliko napisano 4 din; toda pred to veliko napisano številko stoji prav na drobno, rekel bi, sramežljivo napisano: »1/2 kg.« Iz tega sledi, da se stojničarji tega zavedajo, da je cena grozdju po din 16 v resnici pretirana. Grozdje rase za hrbtom Maribora, toda če prav ga naročijo iz Banata ali Dalmacije, ne pride tako drago, ker grozdje uživa na železnici ugodnostno prevoznino, ki je precej nižja kot je za ostalo sadje. Razen tega grozdje ni tako obdavčeno, oz. sploh ni obdavčeno, kot je n. pr. vino. In vendar je dvakrat dražje kot je vino! V vseh ostalih krajih naše države je cena grozdju nižja. Posebno v Dalmaciji, Srbiji in Vojvodini se dobi grozdje na trgu 1 kg po en, dva ali tri din. Celo v Beogradu se prodaja grozdje od 3 din naprej. Ko sem bil letos 19. julija po opravih v Zagrebu, sem videl prvo grozdje na trgu. Bila mu je cena din 14. Drugi dan sem videl na mariborskem trgu grozdje iste vrste — toda po din 24 kg! Isto velja tudi glede sliv, ki so bile letos pri nas dražje za štiri dinarje kot v Ljubljani, dasi so bile oboje bosanske. Razlika pa ni bila samo v ceni, ampak tudi v kakovosti in so bile ljubljanske slive mnogo debelejšje kot mariborske. Marelice so se v Sarajevu prodajale 1 kg po din 4, 5 do 6, v Mariboru pa 1 kg po okroglo din 18 do 20. Mislim da to ni v redu, ampak da bi bilo tudi mariborskim stojničarjem treba posvetiti nekoliko pozornosti ter določiti grozdju in ostalemu sadju neke gotove cene, ki bi odgovarjale cenam nakupa, upoštevajoč odgovarjajoči zasluge, kakor to velja za ostale trgovce. Kajti tudi sadje in zelenjava spadata v vrsto potrebnih življenjskih potrebščin.

»Grof Pacht plačuje din 6.— na dan.« Z ozirom na članek pod naslovom: »Grof Pacht plačuje din 6.— na dan«, ki ste ga natiskali v Vašem cenj. listu »Delavski Politiki« št. 119 z dne 17. oktobra 1940 na strani 3, stolpec 2, Vas po nalogu mojih klijentov grofa Pacht in grofa Bubna, pos. v Zg. Sv. Kungoti vljudo pozivljamo, da izvolite po smislu čl. 26 in 27 zak. o tisku natiskati v prihodnji številki Vašega cenj. lista sledeči popravek: »Ni res, da ima veleposestvo grofa Pacht v Zg. Sv. Kungoti okrog 350 oralov zemlje, res pa je, da ima grofica Pacht posestvo v izmeri 280 oralov. Ni res, da plačuje grof Pacht delavcem reci in piši din 6.— na dan in ima poleg tega vsak delavec še 60 klaftrov zemlje kot hasek, ki si jo mora sam obdelovati, res pa je, da morajo viničarji obdelovati vinograde v maksimalni izmeri 2 in pol orala in da imajo viničarji in delavci din 6.— na dan, poleg tega pa se jim plačujejo dela v vinogradih posebej, ter ima vsak delavec kot hasek 600 klaftrov zemlje, ki jo dobi odkazano zorjeno in pognojeno. Ni res, da morajo delavci delati 10 ur na dan, res pa je, da morajo delati 9 ur na dan. Ni res, da imajo torej 60 para na uro, res pa je, da zaslužijo pri delih v vinogradih poleg navedene dneve do din 20.— za opravljena dela v vinogradih. Poleg haska zemlje po 600 klaftrov za vsakega delavca, imajo tudi travnike in deputatna drva. Grofica Pacht je svojim delavcem v zakonitem roku odpovedala, vendar pa se delavci trudijo, da bi mogli ostati še dalje v službi grofice Pachte, kjer so jako zadovoljni. Res je, da plačuje tudi grof Bubna v Zg. Sv. Kungoti svoje delavce približno enako in je dalje res, da služijo ti delavci že skozi 30 let pri grofu Bubni in je slednjič res, da se delavci pri njemu počutijo povsem zadovoljni, ker se zavedajo, da je njih gospodarski položaj najboljši v primerjanju z ostalimi delavci v tej občini, vsled česar tudi ne mislijo na to, da bi službo opustili.« — S spoštovanjem dr. Leo Gozani.

Novo javno telefonsko govorilnico so te dni postavili pred glavnim kolodvorom. Na tem mestu je bila javna telefonska govorilnica nujno potrebna zlasti za potnike, ki prihajajo iz drugih krajev in podeželja.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani je razpisal dve mesti zdravnikov za splošno prakso v Mariboru. Prošnje morajo biti vložene do 6. novembra t. l.

Zdravniško dežurno službo za nujno pomoč članom OUZD in njihovim upravičnim svojcem vrši v neodložljivih primerih in v odsotnosti pristojnega zdravnika v nedeljo, dne 27. oktobra g. dr. Velker Hugon, Maribor, Koroska cesta št. 10, telefon št. 25-75.

4 sode vina so te dni oblastni organi izlili v potok. Vino je bilo zaplenjeno pri treh gostilničarjih in sicer iz Sp. Voličine, iz Selcev in Sladkega vrha.

Predavanje za privatne in trgovske nameščence se bo vršilo danes, v petek, dne 25. t. m. s pričetkom ob 20. uri v dvorani hotela »Pri Zamorcu«, v Gosposki ulici. Predaval bo dr. A. Reisman o novi naredbi, ki določa minimalne plače za privatne in trgovske nameščence. Vabljeni vsi! — Podružnica ZPNJ in Pomočniški odbor združenih trgovcev v Mariboru.

Občni zbor društva za vpepeljevanje mrličev »Ogenj« se bo vršil v nedeljo, dne 27. t. m. s pričetkom ob 9. uri dopoldne v dvorani hotela »Zamorec«, v Gosposki ulici. Vabijo se vsi člani, da se obnega zbora zanesljivo udeležijo. — Odbor.

Izlet Pevskega zbora pekovskih pomočnikov se bo vršil v nedeljo, dne 27. t. m. v Ruše. Odvoz z glavnega kolodvora ob 13.37 uri. Prijatelji društva iskreno vabljeni.

O oddaji zdravniških mest na mestnem fizikatu se te dni pri nas mnogo govori. Poročali smo že, da se je prijavilo okrog 20 zdravnikov za dve razpisani mesti. Prijavili so se stari in mladi, domačini in iz oddaljenih krajev, zato bo izbira lahka. Vendar pa je treba upoštevati, da pridejo zdravniki mestnega fizikata v stik z najširšimi sloji in zlasti z reveži, zato je potrebno, da se ti mesti oddasta tako, da bo pomagano bednim bolnikom, ki morajo iskati na mestnem fizikatu zdravniške pomoči, na drugi strani pa, da ne bo po nepotrebnem pozneje oškodovana mestna blagajna. Na vsak način naj bi ti zdravniški mesti zasedla dva mlajša zdravnika, ki pa morata imeti že tudi precej splošne prakse. Prav tako pa bi se moralo predvsem upoštevati le tukajšnje zdravnike. Zelo važno je namreč, da zdravnik mestnega fizikata tudi dobro pozna razmere, zlasti kako žive revni sloji v našem mestu itd. V zadnjem času so bila namreč povečini vsa javna zdravniška mesta zasedena po zdravnikih iz drugih krajev Slovenije, čeprav je v Mariboru dovolj mladih zdravnikov, ki bi želeli tukaj vršiti svojo zdravniško prakso.

Da se bo pri nastavitvi mestnih zdravnikov postopalo strogo nepristransko.

Krst ne pomaga. Za žida velja po uredbi vsak, tudi ako se je pustil krstiti. Po kanonskem pravu pa postane krščeni žid kristjan.

5000 din denarne kazni bo moral plačati nek mariborski podjetnik, ki se je v nedeljo vozil z avtomobilom in tako prekršil tozadevno uredbo.

Stroga obsodba radi risanja po zidovih in plotovih. Pri tukajšnjem sodišču so bili obsojeni radi risanja in napisov po zidovih in plotovih v Mariboru in okolici: 27 letni slikarski pomočnik Rant Josip na eno leto, 25 letni mehanik Leban Peter na 10 mesecev, Zorko Peter pa na 6 mesecev strogega zapora.

Ponarejene petstodinarske bankovce je hotela poceni prodati žena ponarejevalca Grašiča iz Radvanja. Imela jih je shranjene v kozarcu za vkuhanje sadja. Ko jih je na prigovarjanje nekega znanca našla kupcu na kolodvoru, so jo prišli in z njo vred zaprli še tri osujence.

»Uporen« puran! Neka kmetica je te dni prinesla v mesto naprodaj velikega purana, ki je pa na Aleksandrovi cesti naenkrat zbežal. Nikakor se mu ni šlo hotelo v smrt, zato je ušel in skočil na streho mestnega avtobusa. Lastnica se mu je na vse mogoče načine dobricala in ga klicala k sebi. Toda »upornik« se ni zmenil za njeno jadikovanje in je ponosno stal na strehi avtobusa. Ker pri avtobusu ni bilo lestve, da bi lahko šli po purana, sofer pa ni mogel več čakati, ni lastnici nič drugega preostalo, da je tudi sama vstopila v avtobus. In nato sta se peljala po mestu kmetica v avtobusu, »uporni« puran pa na strehi. Seveda je »uporni« puran privabil veliko število radovednežev. Na kateri postaji sta kmetica in puran izstopila, pa naš informator ni mogel ugotoviti, ker bi se bil moral sicer tudi on rešiti z avtobusom in si kupiti karto. Toda dandanes je treba štediti, ker ni sredstev za purana, kaj šele, da bi se človek iz radovednosti vozil okrog in opazoval početje »upornika« na strehi, ki se mu je pred smrtjo zahotelo vožnje z mestnim avtobusom.

Prodaja vencev in umetnih cvetic in igličastejša vejelja je dovoljena samo imetnikom obrti in vrtnarjem. Poljedelci pa smejo prodajati cvetlice, ki niso umetno (v toplih leham, s posebnimi pripravami, z žlahtnim cepljenjem itd.) gojene. V okviru svojega kmečkega gospodarstva jim je dovoljeno vezati tudi preproste vence in šopke s cvetjem, ki so si ga sami pridelali. Za prodajo igličastejša vejelja je potrebno občinsko potrdilo o izvoru.

Dva kolesa so našli in sicer: kolo ev. štev. 197.427 Na Pristanu, v Sodni ulici pa kolo z ev. štev. 20.600. Lastnika se naj zglasita na policiji.

Narodno gledališče. Petek, dne 25. oktobra: zaprto. Sobota, 26. oktobra ob 20. uri: »Nenavaden človek«. Red A. Nedelja, 27. oktobra ob 15. uri: »Vdova Rošlinka«. Znižane cene. Ob 20. uri: »Nenavaden človek«.

Prva popoldanska gledališka predstava bo v nedeljo. Vprizorjena bo Golarjeva zabavna veseloigra »Vdova Rošlinka« z gospo Zakrajškovo v naslovni vlogi.

Plesna šola I. Delavskega kolesarskega društva je pričela z rednimi plesnimi vajami v nedeljo, dne 20. oktobra. Plesne vaje se bodo vršile v »Gambrovini dvorani« in sicer vsak četrtek od 20. do 22. ure in vsako nedeljo od 15. do 18. ure in od 20. do 22. ure. Ples poučuje dipl. učitelj g. Ludovik Simončič. Vpisovanje se bo vršilo pred vsakim poukom. Novinci ne zamudite začetnega tečaja! — Odbor.

POSLEDNJE VESTI

Nemško vojno poročilo, dne 25. oktobra: Dne 24. oktobra so nemška letala ves dan napadala Anglijo, zlasti London in letališča v srednji Angliji. Ponoči na 25. oktober so bili napadi naperjeni predvsem na London, kjer je bilo mnogo eksplozij in daleč vidnih požarov. — Prvič so dne 24. oktobra italijanski bombniki s francoskega ozemlja napadli vzhodno Anglijo. Angleži so napadali severno in vzhodno Nemčijo. V Hamburgu je izbruhnilo precej požarov in je precejšnja škoda. Nad Berlin so mogla dospeti samo poedina angleška letala, ki so vrgla nekaj bomb. Izbruhnilo je več manjših požarov, večji požar pa je zajel neko skladišče lesa. Angleži so izgubili 5, Nemci in Italijani pa nobenega letala.

Angleško vojno poročilo, dne 25. oktobra: Angleška letala so dne 24. in ponoči na 25. oktober napadala severno in vzhodno Nemčijo. Ob obali so bombardirala neko večjo ladjedelnico. Glavni cilj nočnih napadov je bil Berlin. Letala so priletela nad Berlin nad oblaki in se potem spustila nižje, tako da je bila obramba brezuspešna. Povzročena je bila velika škoda. Podrobnosti do opoldne še niso znane.

Letala iz Zedinjenih držav bodo prispela v Anglijo v velikih množinah spomladi l. 1941, kljub izgubam pa je angleško letalstvo vsak dan številneje, je izjavil angleški letalski minister.

Italijanski letalski napad na Aleksandrijo, dne 24. oktobra zvečer je trajal podružno uro. (Reuter.)

Sestanek Hitlerja in Petaina, tako pišejo nemški listi, je zgodovinskega pomena. Gre za duhovno preusmeritev Evrope, v kateri bo vsak narod dobil svoje mesto po tradiciji in sposobnosti. — Italijanski listi pišejo, da angleška propaganda med muslimani ne bo uspeša.

Sporazum med Hitlerjem in Petainom? Iz Švice poročajo, da sta se Petain in Hitler sporazumela. Petainu je uspelo prepričati Hitlerja, da bi aktivni vstop Francije v vojno proti Angliji prinesel Nemčiji več škode kot koristi, kajti francoska vojska je desorganizirana in demoralizirana. Nič ne bi koristilo, ako bi Nemčija dala francoski vojski svojo pomoč. Pač pa Francija odstopi Nemčiji Alzacijo in Loreno, potem ji prepusti v uporabo za časa vojne severno obrežje Francije in pa pas vzdolž zapadne obale, preko Bordeauxa do Španije. Pod temi pogoji bo baje sklenjen mir. O kolonijah se ne ve nič pozitivnega. (Reuter.)

Na Balkanu ne bo prišlo pred spomladjo do zapletljivejših, pišejo turški listi. Mogoče pa bo nevarnost sploh prenehala, ker je zadržanje Turčije in Grčije odločno. (Reuter.)

Egiptovski parlament je razpuščen. Novi se bo sestel 14. novembra.

Povodnji v Franciji so povzročile, da je železniška zveza s Švico prekinjena.

Iz Češke

Vzgoja češkega naroda za Nemčijo. Češki listi prinašajo na prvi strani proglas predsednika »Narodne zajednice« Josefa Nebeskýje, »Vzgoja češkega naroda k zavesti njegove pripadnosti pod rajh«: »Vsi krajevni odbori »N. Z.« morajo izdati pozive funkcionarjem okraja. Začeti morajo z vsemi sredstvi vzgajati češki narod v zavesti njegove pripadnosti pod rajh. Poziv mora izdati krajevni zaupnik »Narodne zajednice«, in ga utemeljiti. Funkcionarji »Narod. zajed.« morajo utemeljevati razloge, ki prepričujejo narod o nujnosti nove vzgoje, o koristih, ki jih bo češkemu narodu prinesla vključitev Češke in Morave pod rajh in o glavnih smernicah sodelovanja z nemškim narodom. Taki nagovori se bodo vršili ob navzočnosti članov vlade protektorata in odbora »N. Z.« Nadalje bodo pri teh prilikah spregovorili udeleženci ekskurzije novinarjev, strokovničarji, umetniki in kulturni delavci, ki so bili na povabilo rajha v Nemčiji, v bivši Poljski, Franciji, Holandiji in Belgiji.

Novce cene čeških gosi. Skoro po vsej Evropi so bile znane češke gosi, tako po sočutnem mesu, kakor tudi njihovo mehko perje. Pečena goska pomeni v češki rodbini pravi praznik. In tako ni čudno, da je vlada pri določevanju prodajnih cen za življenjske potrebščine, ne izvzemši salate in peteršilja, določila sedaj pred Martinovim tudi dopustne cene za prodajo čeških gosi. Krmljena goska za pečenje sme stati v Pragi in Brnu 25 kron, v Plznu in Moravski Ostravi 50 h manj, v ostalih krajih 23 kron. Pitana goska z znanim gosjim salom prva vrsta 1 kg 28 kron, druge vrste 26 kron. Razsekane goske in posamezni kosi razsekane goske kg 34 kron, prsa in stegna 37 kron, gosje salo kg 42 kron, gosje salo črevesno 35 kron, gosja jetra 60 kron za 1 kg. Po trgovinah morajo biti povsod točno označene cene na vsakem kosu, kakor tudi teža in vrsta goske. Prepovedano je shranjevanje goske za kupce. Prodano blago, ki ni bilo takoj odnešeno, mora biti označeno z imenom kupca.

Prepoved pošiljanja blaga iz Češke. Čeprav je s prvim oktobrom t. l. uvedena carinska vzajemnost med Češko in Nemčijo, je Protektoratna vlada kljub temu prepovedala pošiljati brez posebnega dovoljenja blago izven mej Protektorata Češke in Morave tudi v Nemčijo. Izjemoma se smejo pošiljati le zavoji do 2 kg teža ne potom trgovcev. Ti bi morali za to posebej prositi, toda takšne prošnje so sedaj brezpredmetne, ker bi bile brezpogojno zavrnjene, posebno prošnje za pošiljanje živil.

Najvišje cene za grozdje. Vlada je odredila o priliki trgatve tudi najvišje dopustne cene za grozdje, namenjeno za vino. Cene za 1 kg so sledeče: V prvo skupino spadajo rizling, traminer, beli burgundec, rulandec, silvanec, neuburčan po 6 kron, v drugo skupino spada mešano grozdje po 4.20 kron, v tretjo skupino pa modri burgundec, frankovka, svetivavrinec po 5.50 kron, in v četrto skupino modro in rdeče grozdje ter mešanci po 4.20 kron. Grozdje zadnje skupine ameriških trt je po 1.20 kron. Cene se pa razumejo za prodajo blaga prve vrste. Za drugovrstno grozdje se sme zahtevati za 20 odstotkov nižjo ceno.

Iz vrst mariborskih obrtnikov

Čudno postopanje pri imenovanju obrtnikov v davčni odbor.

Maribor, dne 20. oktobra.

Zbornica za TOI je priredila v soboto zvečer v dvorani hotela »Novi svet« jako koristno predavanje za obrtnike. Zborničnega davčnega konzulenta Žagarja je pozdravil podpredsednik SOD Besak, ki je namesto zadržanega predsednika Sojca tudi otvoril večer. Referent Žagar je v izčrpnem in poljudnem poročilu podal pregled vseh davčnih dajatev, ki zadevajo obrtništvo in žel za svoja izvajanja toplo zahvaloval vseh navzočih. Po tem poročilu, ki je trajalo skoraj poludrugeto uro, so se oglašali številni mariborski obrtniki kakor Kumer, ki je predvsem obžaloval, da je navzočih tako malo obrtnikov na tem za vsakega tako važnem predavanju in povedal mnogo zanimivega iz njegove zadnje poslovne dobe, kot član davčnega odbora za mesto Maribor. Koren Jakob je omenjal, da so mariborski obrtniki najmanj za eno tretjino višje obdavčeni, kakor drugod. Govorili so še Sabeder, Semko, Klančnik, tajnik ZT Skaza, ki so vsi iznesli za obrtništvo koristne stvari s posebnim ozirom na davčno prakso.

Končna debata pa je pokazala, kako nezdružljive razmere vladajo med mariborskimi obrtništvi. Do tega večera so mislili obrtniki, da sta njihova zastopnika v davčnem odboru še vedno krojaški mojster Reicher Franjo in ključavničarski mojster Kumer Franc, navzoči pa so bili osupljeni, ko je vstal Vahtar Miho in povedal, da je on imenovan v davčni odbor. Na vprašanje, kdo ga je predlagal, je izjavil, da »Slovensko obrtno društvo«, čemur na je odločno oporekal navzoči podpredsednik Pesak. Potem pa je gospod Vahtar rekel, da je zbornica vprašala v zadevi imenovanja v davčni odbor »Skupno združenje obrtnikov«.

kateremu predseduje g. Vahtar sam in tako je prišlo do predloga, ker bi ga sicer zbornica na svojo pest ne bi stavila. Zakaj pa gospod Vahtar ni sklical predstavnike vseh mariborskih strok, da bi bili ti določili svoje zastopnike v davčni odbor za mesto Maribor? Ugotoviti bi bilo tudi treba, kdo je bil navzoč na seji »Skupnega združenja obrtnikov«, ki je predlagala g. Vahtarja v davčni odbor. V ponedeljek se prične že zasedanje davčnega odbora za obrtnike in ti do včerajšnjega predavanja sploh niso vedeli, kdo je njihov zastopnik v davčnem odboru. Najlepše pa je še to, da se na tem večeru nikakor ni moglo ugotoviti, kdo je še drugi obrtniški zastopnik. Na koga naj se v zadnjem trenutku obračajo obrtniki v davčnem odboru, če niso bili pravčasno obveščeni, kdo je njihov zastopnik. Ali ne leži mnogo krivde na tem primeru tudi na obrtnem referentu pri Zbornici? Ali ta po tolikih letih še vedno ne pozna mariborskih obrtniških razmer in ne ve, da je mariborsko centralno predstavništvo »Slovensko obrtno društvo«, »Skupno združenje« pa še dolgo ne bo. In kako da ne ve, kdo je nepriljubljen med mariborskimi obrtništvi? — Zbornica bi bila morala zaradi imenovanja vprašati SOD in zadeva bi se bila povoljno uredila. Na vsak način pa je bila njena dolžnost, da vsaj obvesti mariborske obrtnike, koga je imenovala v davčni odbor. Tako pa so mnogi obrtniki prosili dosedanja zastopnika Reicherja in Kumerca, da v zadevi previsoke odmere pridobnine posredujejo v davčnem odboru, sprejela sta sicer njihove pritožbe, s pristavkom, da nista prejela še nikakega vabila na zasedanje davčnega odbora. — Obrtnik.

KRANJ

Krojaški pomočniki in pomočnice zahtevajo zboljšanje svojih mezd. Dne 13. t. m. se je vršil v »Cankarjevem domu« občni zbor tukajšnje podružnice »Zveze oblačilnih delavcev«. Občnega zbora se je udeležilo lepo število krojaških pomočnikov in pomočnic. Poleg pregleda o delovanju podružnice v preteklem letu, se je na tem občnem zboru načelo tudi vprašanje glede povišanja mezd, ki se, odkar narašča draginja, še niso nič povišale. Krojaški pomočniki in pomočnice so še vedno plačani po din 2.50 do 3.50 na uro, to je glasom sporazuma, ki je bil podpisan med pomočniki in mojstri dne 17. maja 1939. Le nekateri mojstri so posameznim pomočnikom na teden pavšalno malo primaknili. Na občnem zboru so pomočniki in pomočnice iznesli tudi to, da mojstri niti ta sporazum niso v celoti izvajali. Zlasti pomočnice še vedno delajo po 13 ali še več ur dnevno, za kar prejmejo nekaj dinarjev več, ali ta nameček ne zneso niti toliko, kolikor bi znesle normalno plačane ure. Tudi socialno-zaščitna zakonodaja se je deloma izvajala. Tega so v precejšnji meri krivi pomočniki in pomočnice sami, ker so bili po podpisu sporazuma o svoje organizacije popolnoma pasivni. Zaradi tega je bila organizacija brez moči. Sedaj, ko so uvideli, da si morajo zboljšati svoj mizeren položaj le sami potom svoje strokovne organizacije, so zopet podvzeli akcijo za zvišanje mezd. Njihova ponovna zahteva je tudi ta, da mojstri v celoti izvajajo socialno-zaščitno zakonodajo. Gre za sklenitev nove kolektivne pogodbe, katere uspeh je odvisen od složnosti in zavednosti vseh pomočnikov in pomočnic. Izvajala pa se bo le tedaj, ako se bodo organizacije, katere so se sedaj oprijeli, tudi nadalje držali.

Občina je prejela 7.500.000 dinarjev posojila za gradnjo tekstilne šole. Občinski odbor je predlog soglasno sprejel.

Ali je kaj trden most? Kakor kamen, kost. Za naš most čez Kokro, edini te vrste, so prorokovali, da bo vzdržal vsaj 100 let. V zadnji občinski seji so pa rešali usodo tega mostu, ki kaže razna nagnjenja, samo ne nagnjenja, da bi vzdržal 100 let. Občinski odbor je moral odobriti za popravilo 125.000 dinarjev in bodo od tega porabili 45.000 dinarjev samo za želazne vrvi, da bodo trmoglavca privezali.

Po pomoči je nočni čuvaj Božičeve tovarne ustrelil ponoči dne 23. oktobra kranjskega trgovca Hinka Podjavorskega, ki ga je imel za vlomilca. Po pripovedovanju čuvaja je Javoršek kljub pozivom preskočil plot in se skrival v senci tako da je bil čuvaj upravičen rabiti orožje.

JESENICE

Zvočni kino Radio predvaja v soboto in nedeljo ob 8. uri zvečer (v nedeljo tudi ob 3. uri popoldne) velfilm »Union Pacific«. Film je v režiji slavnega Cecila B. de Milla. Kot dodatek tudi vojni zvočni tednik. Zaradi izredne dolžine prosimo cenj. občinstvo, da prihaja točno. — Sledi za Vse svete »Sestra Angelika«.

Zvočni kino Pobrežje

26. in 27. oktobra prekrasni film

»Esnapurski tigor«

Sledi »Indijski nagrobni spomenik«

LAŠKO

Z odprtimi rokami so ga sprejeli. Pred par dnevi je prispel v Laško iz Čakovca neki prodajalec z zelenjavo. Prodajal jo je po tako nizkih cenah, da je v nekaj minutah pošla. Delavci in nameščenci so ga naravnost oblegali na Orožnovem trgu. V Laškem imamo sicer izredno visoke cene, zato je nekdo ovadil tega prodajalca, izkazalo pa se je, da ima možak obrtni list in tako bodo prolečarji v Laškem še prišli do cenene povrtine. Navljali cen mislijo, da imajo monopol v Laškem.

SEVNICA OB DRAVI

Cerkveni zvonik je popravljen, sedaj pride na vrsto tudi cerkev. Ako so se zmenili za vreme, bo delo uspelo, ako ne, bomo pa premišljali, zakaj se taka dela ne izvrše poleti, ko so delavci stali križem rok, ker ni bilo zaposlitve. — Nekateri, ki so brali razpis tega dela in vedo za koliko je bilo oddano, pravijo, da ceneje ni šlo. Ostali, ki smo prezrili razpis, moramo sedaj seveda molčati. Najbolje je, ako človek vsak dan pogleda na občinsko tablo.

SEVNICA OB SAVI

Napad na cesti. V nedeljo, dne 20. t. m. je šel v službo v tovarno »Jugotania« delavec Gnedec Matija iz Lukovce. Med potjo, blizu tovarne, pod železniškim mostom, je bil od neznanca napaden. Napadalec ga je udaril s tako naglico in silo, da mu je zdrobil spodnjo čeljust in izbil več zob. Kako je prišlo do tega napada ni znano, vso zadevo ima v rokah orožništvo. Gnedec Matija je bil v okolici poznan kot miren in delaven fant in ga tudi delavstvo spoštuje kot značajnega tovariša. Alkohol je zmožen tudi takšnih obsojanja vrednih dejanj.

TISKOVNI SKLAD

Za tiskovni sklad so darovali: Novo mesto: Moretti Jos din 10; Lopare: Krašovec A. din 10; Tuzla: Oprešnik din 5. Lepa hvala. Posnemajte!

ŠE VEDNO KUPITE DOBRO IN PO UGODNIH CENAH

Rokavice, nogavice, pletenine, bluze, jopice, sviterje, žemperje (lastni izdelki). Volna, preja za strojna ročna dela. Kombineže, modrčke, srajce svile in flor nogavice itd. Oblečke, platno, odeje, predpasnike, rute. Blago, perilo za ženske, moške, otroke. Šivilske potrebščine, galanterija.

OSET »MARA«, Koroška cesta 26 (Poleg tržnice — Vodnikov trg).

Vsakovrstne odpadke papirja, cunj, ovčje volne ter divje kostanje kupuje in plačuje po najvišjih dnevnih cenah

B. ŽELEZNIK

trgovina vseh vrst surovin
Maribor, Pobrežje, Cankarjeva 16
Nakupovalnice: Maribor, Kopališka in vogal Ptajsko-Tržička c. (Gustinčič)

Pokejnsko zavarovanje delavcev v javnih podjetjih

Izšla je naredba o zavarovanju delavcev v javni podjetjih za primer onemoglosti, starosti in smrti.

Po tej naredbi ministra socialne politike se določbe nanašajo na stalne monopolne delavce, delavstvo državne tovarne za sladkor na Čukarici, na kvalificirane in nekvalificirane delavce v zavodih in ustanovah za topniško-tehnično stroko, občinske uslužbenke, Srbsko brodersko društvo v Beogradu in uslužbenke priznanih verskih ustanov.

Zanimivo je, da pravi naredba, da sme minister socialne politike določiti izvajanje pokojninskega zavarovanja tudi pokojninskim skladom mestnih občin za nameščence in delavce v njihovih podjetjih. To je važno pooblastilo, ker je pokojninska preskrba delavcev in nameščencev mestnih podjetij redoma slaba ter se dodeljuje v obliki miloščine v mnogih primerih. Z naredbo seveda še ni določena višina pokojninske preskrbe. To bodo določili pravilniki, ki naj bi bolj vpoštevali eksistenčni minimum, kakor dosedanj.

Na univerzi v Moskvi so ustanovili posebne oddelke za marksizem in leninizem, vendar je študij namenjen le sovjetskimi pisateljem in komunistom.

Rubini v Rusiji. V Vahamskem pogorju (Tadžikistan) v SSSR so našli izredno obsežno nahajališče rubinov. Rubini so velikega kalibra in svetlordečbarve.

Nad 27.000 ton trgovinskih ladij nam je požrla vojna

Doslej je jugoslovanska trgovska mornarica izgubila: ladjo »Carica Milica« (6390 ton), ki je naletela na mino dne 18. novembra 1939 ob angleški obali in se potopila, ladjo »Slava« (6390 ton), ki je dne 17. marca naletela na mino blizu angleške obale; ladjo »Labud« (5384 ton), ki je trčila ob mino na pota iz Afrike v Liverpool; ladjo »Rad« (4210 ton), ki je bila topedirana v začetku septembra ob zapadni obali Afrike; ladjo »Vido« (3700 ton), ki se je potopila v začetku oktobra na potu iz Carigrada v Brailo, vsled eksplozije mine; ladjo »Orao« (5135 ton), ki je bila topedirana dne 16. oktobra v bližini Gibraltara.

Skupno je bilo potopljenih 27.487 ton ladij, ki so imele 45.300 ton nosilnosti. Tako smo plačali svoj delež vojni na morju, četudi nismo neposredno udeleženi.

„Delavska Politika“ ne dohiva nobenih subvencij, zato poravnaj naročnino!

Delavski pravni svetovalec

Prostor ob meji (Nazarje)

Vprašanje: Imam njivo, na vsaki strani njive pol metra prostora, poraščenega s travo, ki nam služi za vožnjo malih voz in za hojo do njiv. Zaradi nesporazuma hočem izorati ta prostor čisto do mejnih kamnov. Mejni prostor hasnujemo jaz in moji sosedi že preko 30 let. Ali smem to napraviti?

Odgovor: Ako bi mejni prostor izorali, bi s tem oškodovali Vaše sosede, ki so si svoje pravice dobili na podlagi priposestevanja skozi 30 let. Sosedi bi Vas lahko tožili zaradi motenja posesti in bi imeli po nepotrebnem stroške. Zato morate pustiti še nadalje na vsaki strani njive tisti pol metra zemlje, po kateri bo možno hoditi in voziti manjše vozove.

Nedopusten rubež (Trbovlje)

Vprašanje: Moj oče dolguje trgovcu za blago. Trговец je prišel očeta rubiti za ta dolg in je v našem stanovanju zarubil radio aparat, ki sem ga jaz kupil in ga odplačujem po obrokih. Nadalje je trговец zarubil za očetov dolg sestrin šivalni stroj, ki ga je dobila za poročno darilo od staršev. Trговец in njegovega zastopnika smo na to opozorili. Kaj naj storim, da rešim svoje blago?

Odgovor: Vi in Vaša sestra pišite še enkrat priporočeno trgovcu, da sta radio aparat in šivalni stroj vidva kupila, oziroma prejela in navedite za to tudi priče ter pozovite trgovca, da ustavi izvršbo. Če si je trговец morda pridržal lastnino na radio-aparatu do popolnega izplačila, pa morate o rubežu obvestiti prodajalca radio-aparata in mora on pozvati trgovca, da ustavi rubež na radio-aparatu. Če trговец, ki rubi Vašega očeta, izvršbe na radio-aparat in na šivalni stroj kljub temu ne bo hotel ustaviti, mora za šivalni stroj Vaša sestra, za radio-aparat pa Vi, oziroma prodajalec radio-aparata vložiti proti trgovcu tožbo na ustavitev izvršbe. Tožbe lahko vložite z ubožnim spričevalom tudi osebno pri sodišču na zapisnik, kar bo še najcenejše, ker mora v takih pravih plačati običajno vsaka stranka svoje stroške. — Pravilno bi bilo, da ste poleg svojega očeta tudi Vi sami naročnik »Delavske Politike«, če si že samostojno služite kruh. Vsekakor pa pričakujemo, da nam za ta nasvet pridobite vsaj enega naročnika v krogu Vaših tovarišev. Na tem Vašem slučaju boste Vi sami vedeli najbolje ceniti, kako velikega pomena je ravno dandanes »Delavska Politika« za vsakega delavca, posebno njen »Pravni svetovalec«, ki ga pa tiskamo z velikimi žrtvami.

KARITAS

največje ljudsko zavarovanje v Jugoslaviji

zavaruje zdrave osebe:

1. za doto,
2. za starostno preskrbo,
3. za posmrtnino.

40.000 ZAVAROVANCEV!

115.000.000 DINARJEV JAMSTVA!!

Vsem, ki so rojeni leta

1866., 1871., 1876., 1881., 1886., 1891., 1896., 1901., 1906., 1911., 1916., 1921. in 1926.

svetujemo, da se odločijo za zavarovanje

ŠE DO 15. NOVEMBRA 1940.

Pozneje bo za te letnike radi večje vstopne starosti zavarovanje znatno dražje.

Posebne ugodnosti za družine z otroki!

Za pojasnila in prospekte se obrnite na krajevne zastopnike ali na

KARITAS,
podružnica MARIBOR, Orožnova ulica 8 ali

KARITAS,
LJUBLJANA, palača Vzemne zavarovalnice

Izletniki, pozor!

Najugodnejše se kupuje provijant v specialni delikatesni trgovini

PERKO

Maribor, Dvořakova 14, v palači dr. Sedaja